

Výpisky

Obecní kronika Raškovice II. díl

s. 2: ...Matka zemřela r. 1918 na t. zv. španělskou chřipku, měla 45 let. (kronikář Rudolf Muroň sepisuje svůj životopis)

s. 25: 1910 Odstraněn německý nápis z obecního hostince.

s. 25-30: **Události doby převratové (1918) a popřevratové sběhnuvší se v Raškovicích sepsané Leopoldem Kolářem. 1. světová válka.** Válka světová déle jako 4 léta trvající těžce doléhala na občanstvo zdejší obce a zvláště, bylo-li toto ještě za Režimu Rakouska několika zdejšími Němci, odrodilci a jejich přívrženci pranýřováno. Dostatečným toho dokladem bylo zatčení starosty obce Josefa Adámka r. 1915. 28. října oddechli s i naši občané a radost nad osvobozením projevíli tím, že v čele se starostou obce Jos. Adámkcem hromadně se účastnili slavnostního přejímání úřadů okresních a samosprávných ve Frýdku do správy československého státu. Též místní pošta a četnictvo vzato starostou obce do slibu a správy obou místních továren, jež jsou v rukou německých, byly jím vyzvány; aby projevíly loajalitu československému státu, což bylo tyto bez váhání učinily.

Oslava osvobození. 3.11. oslaveno znovudobytí naší samostatnosti okázale. Již v časných ranních hodinách vyburcováno obyvatelstvo budíčkem zvolna postupujícím po okresní cestě vedoucí obcí od skalické hranice až po moravecký kostel. Téhož dne o 9. hod. dopoledne konána schůze obecního zastupitelstva a místní školní rady v obecné škole, kde promluvil krátce o významu ke shromážděným starosta obce Josef Adámek.

Ve druhé místnosti se shromáždila školní mládež s učitelstvem a všichni pak vyrazili společně k obecnímu hostinci, kde je očekávalo místní občanstvo s hudbou, aby odtud za zvuků hudby a zpěvu v imponantním průvodu s věnci a prapory odebrali se na trhovišti u kostela moráveckého, kde za předsednictví nadučitele Leopolda Koláře z Raškovic konán tábor lidu i pro občanstvo ostatních obcí okolních, které rovněž v průvodech a s prapory se na místo toto dostavilo. Po vyslechnutí několika řečníků, zapění národních hymen a hřímavého provolání slávy našemu mladému státu a jeho představiteli tábor ukončen a účastníci v srdcích rozechvěni v klidu a pořádku se odebrali za zvuku hudby a zpěvu do svých domovů.

Dělníci vyvázejí ředitele. Nelze sice vykládati ve zlé, ale ani též pominouti, že za nedlouho vybočilo dokonce nadšení z nabyté svobody v jedné části občanstva z mezí slušnosti tím, že dělnictvo místní mechanické tkalcovny vyvezlo na kolečkách svého ředitele, Němce Morbergra, viníc jej z keřaství a utlačování dělnictva. Po důtklivé domluvě rozvážných činitelů místních podařilo se dělnictvu uklidniti, takže nemilá tato událost skoncována bez vážnějších nehod.

Plebiscit. Zato však se hrozně zatemnila obloha nad Těšínskem sporem Poláků, kteří vznesli neoprávněné nároky na Těšínsko a stupňovanými surovostmi, páchanými na klidném občanstvu slezském, hlásícím se ke státu československému, snažili se dokazovati nároky na celé Těšínsko a udržovati tak jeho obyvatelstvo ve stálém rozrušení. Z toho sporu vynořila se otázka plebiscitní, která bez provedení dlouho připravovaného lidového hlasování skončila rozpulením kraje těšínského. Příprava na plebiscit si vyžádala mnoho práce a nebyla jí ušetřena ani naše obec. Na vyzvání okresního

výboru plebiscitního, jenž se ihned ve Frýdku utvořil, sestavena ve zdejší obci místní komise plebiscitní, která za předsednictva Leopolda Koláře složena byla z členů všech stran, v obci se nacházejících. Komise zasedala každou sobotu a probírala události týdne na základě došlých přepisů a čerpaných informací podaných na schůzi okresního plebiscitního výboru ve Frýdku, kamž každý čtvrtek – předseda i některý člen místní komise docházeli.

Spor o Těšínsko. Protože jinde najaté bandy Poláků ohrožovali klidné občanstvo a páchaly na něm neslýchaná zvěrstva, bylo po způsobu jiných obcí nutno i ve zdejší obci se zabezpečit. Na návrh předsedy utvořen ochranný sbor z dobrovolníků, v počtu asi 40 vyzbrojených mužů jichž velením pověřen poručík v zál. Leopold Kolář nadučitel. Na žádost sboru dodáno mu vojenským velitelstvím v Ostravě 20 pušek a 800 nábojů. V době kdy bandy polské za noci přepadaly klidné občany v obcích od nás asi 2 hod. cesty vzdálených (Hnojník a jinde), konány i placené noční hlídky ozbrojené. Výdaje na tyto hrazeny místními továrnami a obchodníky. Po uvolnění napjaté situace bylo od nočních hlídek upuštěno a sbor sestávající ze 2 čet měl v případech potřeby sloužiti jako posila místnímu četnictvu. Sraz čtyř složené z občanů z dolní části obce byl u obecního hostince, z horní části ve „Dvorku“. Alarmování se mělo díti poplašným pískáním v obou továrnách a hasičskými trubkami.

Dlužno zmínit se také o tom, že místní občanstvo na dvou napěchovaných autech, poskytnutých místními továrnami zdarma, zúčastnilo se obrovského toboru lidu svolaného na náměstí do Frýdku, aby tu, spolu s obyvatelstvem města i venkova manifestovalo pro připojení celého Těšínska k Československé republice.

Než občanstvo jsouc dlouhotrvající válkou krajně roztrpčeno a se vším starým nespokojeno i vidouc změnu ve zřízení státním, dávalo u různých příležitostí hlasitě najevo, že si přeje změny režimu též v obci, a proto dosavadní dlouholetý starosta obce Josef Adámek, nevyčkav ani výsledku vypsaných obecních voleb, složil obecní úřad, jehož dalším vedením pověřen byl okresní politickou správou ve Frýdku Leopold Kolář.

Volby v r. 1919. V neděli dne 15. června 1919 přikročilo k volbě oprávněné voličstvo, seskupení ve čtyřech politických stranách (čs. soc. dem., republikánská, lidová a pokroková) k volební urně, aby poprvé změřilo si navzájem svou početní sílu. Z voleb těch vyšla strana soc. dem. S 10 mandáty jako nejsilnější, republikánská obdržela 4, lidová 3 a pokroková 1 mandát. Přirozeně že zástupcové strany soc. dem. zvolili si ze svého středu starostu obce, a to Josefa Ručku, domkáře čp. 81. Tato volba však nebyla šťastnou. Ještě před uplynutím tříletého volebního období byl týž pro nepořádky v hospodaření s obecním jměním úřadu zbaven a na jaře r. 1922 nařízena nová volba starosty. Soc. dem. strana zvolila opět ze svého středu za starostu obce Ludvíka Oborného, nájemce obecního hostince. Volbě se však nedostalo ještě ani úředního potvrzení, když tu sotva po uplynutí jednoho týdne bylo obecní zastupitelstvo rozpuštěno a na jeho místo dosazena správní komise s Josefem Adámkem jako vládním komisařem v čele. Její činnost se skončila provedením obecních voleb dne 16. září 1923. I v těchto volbách zápasily 4 strany o primát v obci, a to: čs. soc. demokratická, republikánská, lidová a živnostensko-středostavovská. Výsledek byl: soc. dem. obdrželi 7, republikánská str. 5, lidovci 3, živnostníci 3 mandáty. Ačkoliv i tentokrát soc. dem. strana vyšla z voleb nejsilnější, nedovedla při volbě starosty soustředit na sebe tolik hlasů, aby jí navržený kandidát na úřad starostenský prošel, nýbrž většinou hlasů zvolen za starostu obce člen zastupitelstva, náležející straně republikánské-Josef Adámek, rolník čp. 28. (Vpravdě šlo o intriky agrárníků – pozn. Kron.)

V roce 1919 bylo prvé výročí naší samostatnosti náležitě oslaveno a na památku za přítomnosti školní mládeže a četného občanstva zasazena za hudby a zpěvu „lípa svobody“ na obecním pozemku u čís. 57.

Ačkoliv špatným obecním hospodářstvím bývalého starosty Ručky utrpěla obec nejen finančně, ale i morálně, nezůstala co do pokroku za ostatními obcemi okolními, ba naopak může těmto ve mnohém ohledu sloužiti za vzor.

s. 48-52: R. 1913 byl společenský a kulturní život v obci posílen založením hasičského sboru (opět Leopold Kolář předsedou). **1. světová válka.** Tak zastihlo vypuknutí 1. světové války r. 1914 naši obec národně uvědomělou a pevnou, všestranně se kulturně vyžívající a ve svém celku hájící pokrokové myšlenky své doby. Následující válečná léta odvedla velkou část mužů na fronty do Ruska, Srbska a Itálie, rovněž v zázemí válečná utrpení a strádání, zvláště zásobovací potíže – daleko horší než ve 2. světové válce – těžce doléhaly na obyvatelstvo.

Přes pronásledování a útisk ze strany rakouských úřadů (tehdejší starosta obce Adámek internován pro politickou nespolehlivost, vadilo asi, že měl manželku z Ruska) hráli raškovští ochotníci dále pravidelná ochotnická představení, spolky pořádaly přednášky pro vzdělávání občanů a rozvíjely v mezích možností lecjakou činnost. V letech 1915-1916 odvážili se J. L. Mikoláš a Antonín Matula (zemřel 1958) vydávat v Raškovicích časopis-měsíčník s názvem Bezkydské besedy; tištěny byly v Přívoze. Časopis uveřejňoval články národopisné, pojednávání z vlastivědy a historie našeho kraje a kulturní kalendář o podnicích našich obcí (Frýdecka a Těšínska) v uplynulém období. Číslo mívalo 30 stran. Dobrá polovina článků byla od J. L. Mikoláše.

V obci vojenská nemocnice. Je záhodno vzpomenout, že tehdy za války byla v místní tkalcovně rezervní vojenská nemocnice, k jejím pacientům zajížděl s kulturním programem nově ustanovený Skalický smíšený sbor za vedení Čenka Gardelky a koncertní skupina prof. Runda z Ostravy s klavírními ukázkami a sólovými zpěvy ze soudobé české hudby (Suk, Novák). Mezi pacienty nemocnice bylo hodně národně uvědomělých Slovinců; to byl důvod, proč rakouské úřady zastavily činnost nemocnice a pacienti i s nemocnicí byli odsud přemístěni.

28. X. 1918 28. říjen 1918 přijali naši občané s radostí a uspokojením. Byli přesvědčeni, že s národním a státním osvobozením nastal konec útlaku sociálního. Vlastní oslavu znovudobytí státní samostatnosti uspořádaly naše obce patřící k moravecké farnosti 3. listopadu 1918 na „trhovisku“ u kostela na Pražmě, kam šel průvod s hudbou od obecního hostince v Raškovicích. Tak byla založena a vžila se tradice pořádání společných významných svátků našeho podhorského kraje ve středisku u kostela na Pražmě, jak se později opakuje při prvomájových oslavách.

Celkem padlo na bojištích 1. světové války 36 mužů z Raškovic.

Po 1. světové válce. V prvních letech po válce byli i u nás pracující přesvědčeni, že mladá republika vyrve moc z rukou kapitalistů a nastolí spravedlivou vládu lidu, která dá dělnické třídě všechna práva, o něž kdysi dělníci bojovali. Svědčí o revoluční náladě a značné odvaze dělnictva místní tkalcovny, které r. 1920 vyvezlo svého ředitele Němce Morbergra na kolečkách za bránu továrny, protože Morberger platil v očích dělníků jako jejich nepřítel. Své rozhořčení s dosavadními poměry a s pomalým postupem socializace dávalo dělnictvo různě najevo. Přinutilo např. r. 1919 starostu J. Adámka, příslušníka agrární strany, že nevyčkal ani výsledků obecních voleb a vzdal se funkce starosty. V prvních volbách do obecního zastupitelstva (15. 6. 1919) dosáhla skvělého vítězství dělnická strana sociálně demokratická. Získala 10 míst v obec. Zastupitelstvu, zatím co republikánská jen 4, lidová 3 a pokroková 1 mandát. Tak se dostal poprvé zástupce sociálně demokratické strany do funkce starosty obce.

s. 227-228: (1963) Úmrtí Koláře. 25. 11. zemřel dlouholetý starosta obce a zasloužilý občan, zakládající člen prvních spolků, řídicí učitel Leopold Kolář... Narodil se 17. 12. 1879 v Lískovci u Frýdku... Za 1. světové války sloužil na vojně a zúčastnil se bojů na ruské a později italské frontě v hodnosti poručíka.